

Varga Henrietta

Az élet minden területén

Beszélgetés Szvorák Zsuzsával



Fotó: Schmelcz Zoltán

A Füleki Gimnázium magyar-tanára augusztus 20-a alkalmából megkapta az Anyaország egyik leg-rangosabb kitüntetését, a Magyar Arany Érdemkeresztet, a felvidéki magyarság identitásának megőrzését és hagyományainak továbbörökítését szolgáló sokrétű tevékenységének elismeréseként.

■ Szvorák Zsuzsával nem olyan egyszerű megbeszélni egy találkozót, de nem is azért, mert épp a városi közgyűlésben képviselőként fontos döntésekről szavaz, vagy épp pályázatot ír, csemadokos akciót szervez, a magyar közösségi házzal kapcsolatos dolgait intézi, hanem mert pedagógusi kötelességeit végzi, tanít, tematikus terveket ír, az Apropó és Zsibongó Diákszínpadal gyakorol a következő fellépésre, munka után pedig együtt örül volt tanítványai sikereinek. A riportot megelőző napon épp Laboda Róbert könyvbemutatóján vett részt. Sosem tudni, mikor érhető el. Mivel Zsuzsa nénivel nem ez az első riportbeszélgetésem, így tudtam jól, nincs miért aggódnom, a nevem felkerült valamelyik határidőnaplójába, és már csak várnom kell a hívására. Volt rá példa, hogy a tanárnő egyik lyukas

órájában ejtettük meg a riportot, így most sem lehetett előre tudni, hol „futunk majd össze”, de ez alkalommal otthon sikerült, még hozzá terülj-terülj asztalkám társaságában fogadott. (Tudniillik, Zsuzsa néni szabadidejében imád sütni-főzni, én pedig pont jókor toppantam be.)

A megannyi finomság között természetesen kiszúrtam egy naptárt, melyre már szinte alig fért a betű.

Meg is jegyeztem: Tanárnő, nemcsak színdarabokat rendez, hanem, amint látom, a mindennapokra is ír egy-egy forgatókönyvet!

■ Igen, így van, erre nagy szükségem van, mert nem szeretnék senkiről és semmiről sem megfélekedezni. Három határidőnaplót vezetek, majd esténként leülök és egyeztetem őket. Van, hogy egy napon két-három rendezvény is szerepel, de igyekszem az ilyen eseteket is időben megoldani. Viszont a magánéletemmel, a családdal kapcsolatos dolgaimról nem vezetek naptárt, mert ők ott vannak minden gondolatomban.

■ Pedagógus, rendező, a helyi CSE-MADOK vezetője, a Magyar Községi Ház működtetője, önkormányzati képviselő, évekig megyei képviselőként is tevékenykedett, közéleti személyiség, kulturális szervező, és nem utolsósorban családanya. Ön mindenben teljes odafigyeléssel és felelősséggel helytáll. Hogy jutott el idáig, miképpen gyűlt meg ennyre a teendője?

■ Vidéki származásomnak, nevezetesen Csákányházának köszönhetően beleszülettem a közösségi életbe. Számos gyermekkori élményt tudnék feleleveníteni, szerettem ott élni. Emlékszem, szüleim szinte minden hétvégén szerveztek, báloztak, minden programban érdekeltek voltak kezdve a női egylettől, a sportklubtól a Csemadokon át, a Vöröskeresztig. Pezsgő élet folyt a faluban. Úgy tűnik, tőlük, szüleimtől örököltem a szervezői nyüzsgő életvitelt is. Majd a Ragyolci Alapiskola és a Füleki Gimnázium neves pedagógusai is nagy hatással

voltak rám, mint Böszörményi tanár úr, Fehér tanár úr vagy Kálosi tanár úr, aki matematika szakosként színházi estekre invitált bennünket, melyen jómagam is részt vett. Ez tényleg meghatározó és követendő példa volt egy diák életében. Majd az ELTE-n töltött egyetemi éveimben, a Kőrösi Csoma Sándor kollégistájaként állandó klubesteket szerveztünk.

■ Vidéki lányként Pestre utazott, az ELTE magyar-könyvtár szakán végzett, majd hazajött. Mi volt az oka, amiért úgy gondolta, hogy hátat fordít a pesti „szalonéletnek” és hazaköltözik?

■ Tartoztam ennyivel a szülőföldnek. Több könyvtárosi munkajánlatot is kaptam, de én az egyetemi éveim során elhatároztam, hogy belőlem más, mint magyar szakos tanár, nem lehet. A szemináriumokon tapasztalt mikrotanítások, melyekről videofelvétel is készült, megerősítette bennem a döntést, holott egyáltalán nem gondoltam volna, hogy falusi kislánnyként ízes palóc nyelvjárással a professzorok majd pozitívan értékelik a próbatanításaimat. A sikerélmény és a tapasztalat is megerősítette bennem azt az elhatározást, hogy nekem haza kell jönnöm. Természetesen a férjem és a családom volt a legerősebb mágneses erő, ami visszahúzott. A sors fintora, hogy munkanélküliként kezdtem, de a művészeti iskola épp magyar drámatagozatot indított, engem pedig megbíztak a tanári feladattal. Ekkor kezdtem autodidakta módon drámapedagógiával foglalkozni. Életem egyik meghatározó állomása volt a művészeti iskola, mert hozzásegített az álommunkához, a tanári hivatáshoz. Az akkori Ifjúság utcai Alapiskolában kaptam helyet (mai nevén: II. Koháry István Alapiskola) mint magyar szakos tanár. Fiatalon tele voltam lendülettel, lelkesedéssel és új ötletekkel, így a tanítási órák utáni szabadidőmet a diákoknak szenteltem, és függetlenül attól, hogy az iskolán már három színjátszó csoport is működött, én elindítottam egy

van sütnivalója

negyediket is, a Zsibongót. A gimnáziumi tanári kollektívába pedig ennek apropójával jutottam be néhány kezdőtanárral kollégámmal, mert látták rajtunk az igyekezetet, hogy rövid idő alatt mennyit tudtunk segíteni az iskola és az oktatás színvonalának növelésén. Először paralel tanítottam, majd teljes munkaidőben, és bizony mióta a gimnáziumban vagyok, már egy generációváltás ment végbe. Az első diákjaim gyermekeit tanítom a magyar nyelv szeretetére.

■ Miért pont a magyar szakos tanári pályát választotta?

■ Én tornatanár szerettem volna lenni, majd a gim után Selmezbányán más irányt vett az életem, tartósítói ipari mérnöki pályára léptem volna, ha az ottani magyartanár nem nyitotta volna fel a belső mindent látó szememet a versek iránt. Tulajdonképpen ott fogalmazódott meg bennem az az elhatározás, hogy magyar szakos tanár leszek... Persze azért is, mert nem volt elég bátorságom jelentkezni a színészi pályára.

■ Már több évtizede áll a katedra mögött, örök hűséget fogadván az iskolának, az oktatásnak és a színjátszásnak. Szívvel-lélekkel tanítja diákjait a magyar nyelv és irodalom szeretetére. Megannyi diákkal sikerült megszerettetnie a magyarórát. Mi a pedagógiai módszerének a titka?

■ Nem tudom, mi a konkrét recept. Fontosnak tartom, hogy egy tanár a diákokra kellő figyelmet fordítson, hallgassa meg a problémáikat, ha kell, tanáccsal lássa el őket. Én együtt érek velük minden élethelyzetben. Még azt is megértem, ha nem olvasa el valamelyikük a házi olvasmányt. Nyilván okkal nem olvasta el. És szinte egy ilyen jellegű jelentésnél a diák várja, hogy kérdezzek rá tapogatózva, vajon miért nem sikerült megoldani a kiadott feladatot. Természetesen mindig megkérdem, így ő is könnyít a lelkén, én pedig magyarázatot kapok. A tanítás során együttműködésre van szükség, ha én is odafigye-

lek a diákokra, ők is figyelnek rám. Például a diákjaim nagyon szeretik a személyes sztorizgatásaimat az irodalmi órán belül, melyeket mindig valamelyik íróhoz, költőhöz kötök. Mint azt a görög pedagógosz tette, aki kézen fogva elkísérte az iskolába a gyerekeket, én is vezetem őket a tudás ösvényén, és kizárólag csak akkor követnek, ha megnyerem a lelküket is. Ahogy megszereztem diplomámat, itthon elvégeztem egy további szakot, az etikát. Számomra ez egyfajta segéd tudománya a tanári és rendezői munkámnak, mely segítségével közelebb kerülök a diákjaimhoz, mert ez a tárgy is a lelket boncolja és útmutatást ad az élethez.

■ A magánéletben is alkalmazza a pedagógiai módszereit?

■ Háromgyermekes édesanyaként elmondhatom, hogy a legnehezebb otthon tanítani, nevelni. Sokkal könnyebben tudok tanácsot adni egy tanítványomnak, mint a saját gyerekemnek. Az anyai ösztön persze bennem van, félttem, óvóm, aggódom értük, de azt is szeretném, hogy tanuljanak, a saját hibáikból, mert csak így válnak önálló, gondolkodó, döntésképes felnőttekké. A férjem is pedagógus, így sok mindenben megegyezik az álláspontunk, ami a nevelést illeti. Jó társ, édesapa és kolléga, akinek a család, a szeretet és az otthon melege a legfontosabb.

■ Gyermekei követték a hivatását?

■ Még ők is keresik a saját útjukat. A magyar szavaknak a szeretete a nagyobbik lányomban is kialakult, hiszen, újságíró révén, a médiában helyezkedett el, Dávid fiam a szervezőképességemet örökölte, Lilla lányunk pedig negyedik gimnazista, aki szintén egészen kicsi kora óta versel, és az Apropóban is játszik.

■ Meséljen arról, hogy hivatásában mire a legbüszkébb! Sajátos stílusú rendezéseivel számos díjat vehetett már át. 2004-ben a Nógrád közművelődéséért díjat, 2007-ben „Besztercebánya megye legjobb pedagógusa” címét nyerte el, 2011-ben

Kulcsár Tibor-díjjal jutalmazták, 2013-ban megkapta a Szlovákiai Magyar Pedagógusok díját a tehetségek felkarolásáért és gondozásáért, a XV. Egressy Béni Fesztiválon Mics Károly-életműdíjjal ismerték el a szlovákiai amatőr színjátszásban végzett munkáját, augusztus 20-a alkalmából pedig megkapta az Anyaország egyik legrangosabb kitüntetését.

■ Egyáltalán nem a díjak azok, amit kiemelhetek. Természetesen jól esik az embernek, ha elismerik a munkásságát. Ez mind nagyon megtisztelő, de a díjak mögött megannyi ember szeretete, önzetlen segítsége bújjik meg. Az igazi örömforrás számomra, mikor látom, hallom, tapasztalom a diákjaim, volt tanítványaim sikereit.

■ Az augusztus 20-i állami ünnep alkalmából Áder János államfő a Magyar Arany Érdemkeresztet ítélte oda két volt tanárnőnek is, nevezetesen Önnek és Sándor Anna tanárnőnek. A díjat a pozsonyi magyar nagykövetségen vehették át, melyhez ezúton szeretnénk gratulálni. Ön szerint pályafutásának mely momentuma volt az, amely a díjat megajánló bizottság döntésében a legmeghatározóbb volt?

■ A nagykövet asszony csokorba szedte eddigi tevékenységemet és úgy fogalmazott, hogy lehet valaki nagyon jó pedagógus, rendező, kulturális szervező, Csemadok-elnök, közéleti szereplő, politikus, lehet nagyon jó közösségi ember, de ezt a sokrétű tevékenységet egy ember nem biztos, hogy vállalni tudja és elbírná. Én azért is szeretek mindebben részt venni, mert szeretek közösségi életet élni. Fontosnak tartom a személyes kapcsolatokat. Hihetetlen, de még egy díj is lehet kapcsolatépítő „eszköz”, engem például egy rég nem látott egyetemi csoporttársammal hozott össze több mint harminc év után. És ez a díj igazi sikere. Annak, hogy az ember túlpörgetett szolgálatot végez a földön, oka van. Nekem az örömszerzés, a mások boldoggá tétele a feladatom.